

**DALYVAVIMO ES INSTITUCIJŲ, JŲ DARBO GRUPIŲ, KOMITETŲ POSĖDŽIUOSE IR
SUSITIKIMUOSE SU ES INSTITUCIJŲ IR VALSTYBIŲ NARIŲ ATSTOVAIS ATASKAITOS
FORMA**

1. Posėdžio institucinė forma, vieta, laikas ir dalyviai:

Europos Sąjungos mokslinių tyrimų ir inovacijų programos „Europos Horizontas“ šešėlinis strateginės konfigūracijos komitetas „Klimatas, energetika ir judumas“ posėdis

Nuotolinis posėdis, 2020-09-28, 15:30-18:30 val.

Dr. Rolandas Urbonas, Lietuvos energetikos instituto direktoriaus pavaduotojas

2. Svarstytas klausimas:

- 1) Posėdžio įžanginė dalis, naujienų apžvalga, darbotvarkės tvirtinimas.
- 2) 2020 m. birželio 26 d. posėdžio protokolo tvirtinimas.
- 2) Diskusijos dėl Darbo programos 1-os versijos.
- 3) Europinės partnerystės – dabartinė situacija
- 4) Kiti klausimai.

3. Posėdžio eigos apibendrinimas:

Posėdžio pirmininkai (Patrick Child, DG RTD; Artur Runge-Metzger, DG KLIMA; Hand van Steen, DG ENER; Herald Ruijters, DG MOVE) pasveikino ekspertus susirinkusius į 3-ąjį „Klimatas, energetika ir judumas“ E03662 ekspertų grupės „Europos Horizontas“ šešėlinio strateginės konfigūracijos komiteto posėdį ir apibūdino dabartines politikos iniciatyvas..

Kalbant apie 2021–2027 m. daugiamečią finansinę programą, Europos Komisija informavo grupę, kad liepos mėn. Tarybos susitarime numatyta, kad „Horizontas Europai“ biudžetas, palyginti su Europos Komisijos pasiūlymu, sumažinamas 13,5 mlrd. EUR (5 mlrd. EUR iš daugiamečios finansinės programos ir atkūrimo priemonės (recovery instrument) – 8,5 mlrd. EUR). Naujas bendras programos „Horizontas Europai“ biudžetas pagal Europos Tarybos susitarimą yra 90,9 mlrd. EUR (dabartinėmis kainomis; 85,5 mlrd. EUR iš daugiamečios finansinės programos ir 5,4 mlrd. EUR iš atkūrimo priemonės). Taryba ir Parlamentas vis dar turi susitarti, kaip įgyvendinti programos biudžeto mažinimą. Kalbant apie 5-ojo klasterio biudžetą, šiuo metu pirmininkaujanti Vokietija siūlo 5-ajam klasteriui „Klimatas, energetika ir judumas“ skirti apie 13,43 mlrd. EUR. Be to, iš „Ateities ES“ programos (Next Generation EU) papildomai skirs 1,35 mlrd. EUR. Taryba ir Parlamentas siekia baigti derybas dėl daugiamečios finansinės programos ir „Horizontas Europa“ iki šių metų pabaigos.

Europos Komisija taip pat informavo Komitetą apie neseniai persvarstytą Strateginio plano dokumentą, įskaitant ir 5-ąjį klasterį. Persvarstytoje versijoje pagrindinių strateginių krypčių skaičius sumažinamas nuo dešimties iki keturių.

Antrojo šios grupės posėdžio (2020 m. birželio 26 d.) protokolo projektas buvo priimtas be pakeitimų.

Savo įžanginėse pastabose Europos Komisija pabrėžė, kad pirmasis darbo programos projektas buvo pagrįstas dokumentu, aptartu per paskutinį (birželio 26 d.) posėdį, kuris buvo pakankamai intensyviai komentuotas. Pirmajame darbo grupės projekte buvo atsižvelgta į daugelį delegacijų pastabų.

Prieš posėdį buvo organizuoti trys tematiniai seminarai:

- Kryptis 1 ir 2 (Destination 1 and 2): rugsėjo 25 d. 10:30 – 13:30
- Kryptis 3 ir 4 (Destination 3 and 4): rugsėjo 25 d. 15:00 – 18:00
- Kryptis 5 ir 6 (Destination 5 and 6): rugsėjo 28 d. 10:30 – 13:30

Europos Komisija atkreipė dėmesį į ribojančias sąlygas:

- Visos temos priklauso nuo biudžeto dydžio. Temos gali būti atšauktos, jei trūks finansavimo.
- Kadangi dar nesutarta dėl programos „Horizontas Europai“ biudžeto, pirmajame darbo projekto projekte dar nėra biudžeto paskirstymo tarp temų ir krypčių.

- Kadangi vis dar vyksta suinteresuotųjų šalių konsultacijos dėl kai kurių Europos partnerysčių, atsižvelgiant į konsultacijų rezultatus bus spendžiama dėl į Europos partnerysčių.
- Šiame dokumente dar neatsižvelgiama į „Horizontas Europai“ misijas.
- Darbo programos kvietimo struktūra dar nėra apibrėžta.

Europos Komisija taip pat paaiškino, kad dokumento rengimo trukmę lemia didelė klasterio apimtis (apjungiant dvi su puse programos „Horizontas 2020“ darbo programos) ir didelis dviejų pirmųjų metų biudžetas (ypač ES atkūrimo fondo).

Kalbant apie darbo programos rengimo laiką, Europos Komisija nurodė bendrą tvarkaraštį, kuris buvo pateiktas 2020 m. rugsėjo 17 d. Strateginės konfigūracijos komiteto posėdyje. Tvarkaraštis numato diskusijas su šešėliniu Strateginės konfigūracijos komitetu „Klimatas, energetika ir judumas“ iki spalio pabaigos, o darbo programos projekto parengimą iki lapkričio pradžios. Europos Komisija nurodė, kad šis tvarkaraštis gali būti „sušvelnintas“, kad būtų galima skirti daugiau laiko diskusijoms su šešėliniu strateginės konfigūracijos komitetu „Klimatas, energetika ir judumas“. Pagal tokį scenarijų kitas šios grupės susitikimas galėtų būti numatytas lapkričio pradžioje. Tačiau tai būtų ir paskutinis susitikimas, kuriame būtų galima išsamiai diskutuoti su šešėliniu strateginės konfigūracijos komitetu „Klimatas, energetika ir judumas“ dėl darbo programos projekto.

Ispanijos delegacija, palaikoma Italijos, Graikijos, Austrijos ir Prancūzijos delegacijų, pakomentavo, kad norint aptarti darbo programos projektą reikalingas dar bent vienas papildomas posėdis, ir primygtinai reikalavo, kad bent trijų darbo programos projektų iteracijų. Europos Komisija atsakė, kad bendras tvarkaraštis neleidžia sušaukti papildomo posėdžio. Bendras tvarkaraštis aptariamam ir suderinamam Strateginės konfigūracijos komitete, todėl privalomas visoms teminėms konfigūracijoms. 5-ojo klasterio grupės kompetencija nėra pakeisti bendrą tvarkaraštį. Tačiau Europos Komisija perduos delegacijų išsakytas pozicijas kolegoms, atsakingiems už strateginę konfigūraciją.

Delegacijos pateikė šias pastabas:

- Delegacijos palankiai įvertino teminius seminarus, kurie buvo surengti prieš šį susitikimą. Austrijos ir Ispanijos delegacijos paprašė išplėsti seminarų tikslą, t. y. ne tik sutelkti dėmesį į paaiškinimus, bet ir sudaryti sąlygas tinkamoms teminėms diskusijoms.

- Ispanijos delegacija teiravosi, kodėl ne visos teminės sritys buvo įtrauktos į Europos Komisijos platinamus prioritetinius šablonus. Europos Komisija atsakė, kad siekiant supaprastinimo, į šabloną buvo įtrauktos tik tos sritys, kuriose buvo daugiau nei penkios temos. Delegacijos buvo pakviestos nustatyti savo prioritetus toms sritims, kurios nėra įtrauktos į šabloną.

- Atsižvelgdama į numatomą būtiną prioretizavimą dėl biudžeto trūkumo Ispanijos delegacija siūlė teikti pirmenybę mažinti ES įnašą projektui, užuot mažinus temų skaičių.

- Ispanijos delegacija paprašė Europos Komisijos geriau apžvelgti bendrai finansuojamas ir programuojamas Europos partnerystes, remiamas iš 5-o klasterio lėšų, ir pasidomėjo, ar visos temos, įtrauktos į pirmąjį darbo programos projektą, buvo suderintos su partnerystės prioritetais. Europos Komisija patvirtino, kad dar vyksta konsultacijos.

1-oji kryptis (Destination 1):

- Austrijos delegacija paprašė Europos Komisijos požiūrio į technologijų neutralumą. Europos Komisija atsakė, kad bendras požiūris turi būti kuo atviresnis ir technologiškai neutralus.

- Italijos delegacija pareiškė, kad mato riziką, jog nustatant prioritetus 5-ame klasteryje vyraus su energija ir judumu susiję klausimai, ir paragino daugiau dėmesio skirti klimato tyrimams.

- Austrijos delegacija nurodė, kad šiuo metu siūlomoje veikloje per daug dėmesio skiriama technologiniams sprendimams. Visuomeniniai ir politiniai aspektai dar nebuvo pakankamai atspindėti ir jiems turėtų būti skiriama daugiau dėmesio 1-oje kryptyje (Destination 1).

- Norvegijos delegacija ragino stiprinti mokslo ir politikos sąveiką.

- Austrijos delegacija pasisakė už tai, kad klimato tematika būtų geriau susieta su kitomis 5 klasterio veiklomis.

2-oji kryptis (Destination 2):

- Kalbant apie baterijas, Ispanijos delegacija teiravosi kiek šios tematikos bus atspindėtos už Baterijų partnerystės ribų. Austrijos delegacija atkreipė dėmesį į tematikas, remiamas kitų klasterių ir sąsajas su tais klasteriais. Europos Komisija atsakė, kad Baterijų partnerystė finansuojama 5-ame klasteryje nukreipta į visą baterijų grandinę. 4-oje kryptyje (Destination 4) gali būti papildomai remiama žaliavų tiekimo veikla.

- Ispanijos delegacija pakomentavo, kad 2 kryptyje (Destination 2) turėtų būti skirtas dėmesys turizmo sektoriui. Austrijos delegacija pasiūlė turizmo sektoriaus iššūkius spręsti „miestai ir bendruomenės“ tematikoje.

- Kalbant apie miestus ir bendruomenes, Austrijos delegacija pabrėžė sistemingo suinteresuotųjų šalių dalyvavimo svarbą. Atsižvelgdama į „European Partnership – driving urban transitions to a sustainable future“ partnerystę, Austrijos delegacija pabrėžė svarbą susiejant nacionaliniu lygiu remiamas veiklas su veiklomis, remiamomis 5-ame klasteryje ir miestų misijoje.

- Italijos delegacija pareiškė, kad dabartinis darbo programos projektas dar neatspindi bendruomenių galimybių pereiti prie neutralaus klimato.

- Kalbant apie paramą žemų TPL tyrimams vandenilio ir kuro elementų srityje 5-e klasteryje, Italijos delegacija pasisakė už tai, kad tokios veiklos būtų finansuojamos, visų pirma „proveržio“ technologijose. Nyderlandų delegacija palaikė šią nuomonę.

3-oji kryptis (Destination 3):

- Ispanijos delegacija pareiškė, kad visose temose, ypač kai tai mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklos (RIA), turėtų būti finansuojami mažiausiai 2–3 projektai, kad būtų matomas tyrimų poveikis.

- Nyderlandų delegacija pakomentavo, kad geoterminės energijos tyrimai buvo per daug orientuoti į elektros gamybą, tad turėtų būti praplėsti.

- Kalbant apie ESGS-9 ir ESGS-10 temas, Ispanijos delegacija atkreipė dėmesį į panašią veiklą programoje „Horizontas 2020“ ir „Žaliojo kurso“ kvietimo temą 2–1.

- Atsižvelgdama į anglies gaudymo, naudojimo ir saugojimo temą, Italijos delegacija pažymėjo, kad siūlomoje temoje turėtų būti skiriama daugiau dėmesio CO₂ gaudymui. Ispanijos delegacija atkreipė dėmesį į labai didelį ES finansinį indėlį kiekvienam projektui, ir paragino Europos Komisiją nustatyti labai griežtus tokių projektų veiklos rodiklius, taip užtikrinant kainos ir kokybės santykį.

5-oji kryptis (Destination 5):

- Nyderlandų delegacija pakomentavo, kad vandens transporto veiklos taip pat turėtų spręsti problemas, susijusias su vidaus vandens keliais. Austrijos delegacija palaikė šią poziciją, pabrėždama vidaus vandens kelių svarbą lokaliai oro taršos sprendimui. Europos Komisija atsakė, kad vandens transporto temos iš esmės buvo atviros tiek jūrų transportui, tiek vidaus vandenų navigacijai, tačiau nebuvo numatyta konkreti vidaus vandens kelių tema. Vidaus vandenims taip pat bus naudinga jūrų transporto technologijų plėtra.

- Ispanijos delegacija pabrėžė, kad į darbo programoje turėtų būti skirta daugiau dėmesio uostams. Europos Komisija atsakė, kad veiklos daugiausia skirtos laivams ir mažiau sausumos veiklai.

- Italijos delegacija pareiškė, kad su transportu susijusiose sveikatos ir aplinkos srityse reikia daugiau dėmesio skirti mažo nuotolio taršai.

6-oji kryptis (Destination 6):

- Austrijos delegacijos pakomentavo, kad jokia su geležinkeliais susijusi veikla nėra įtraukta į darbo programą, ir pasiūlė apsvarstyti galimybę įtraukti kai kurias veiklas.

- Ispanijos delegacija atkreipė dėmesį į tai, kad pasiūlymas naudoti Jungtinių tyrimų centro infrastruktūrą gali tapti pareiškėjų ribojančiu veiksmu. Europos Komisija paaiškino, kad temos tekste siūloma naudotis Jungtinių tyrimų centro infrastruktūra, tačiau tai nėra sąlyga ir neturės įtakos vertinimui.

- Austrijos delegacija pabrėžė mananti, kad „multimodalinių ir tvarių transporto sistemų“ sritis yra labai svarbi, ir pažymėjo, kad sunku nustatyti prioritetą tokiam nevienalyčiam veiklos portfeliui.

- Kalbant apie transporto saugumą, Nyderlandų delegacija pakomentavo, kad terminas „pažeidžiami eismo dalyviai“ turėtų būti vartojamas griežtesne prasme ir neturėtų būti per daug išplėstas. Be to, veiklos taip pat turėtų būti sutelkta į užmiesčio kelius.

Europinės partnerystės.

Europos Komisija pristatė dabartinę padėtį rengiantis įvairioms Europos partnerystėms, kurios bus finansuojamos 5-ajame klasteryje.

Graikijos delegacija pareikalavo, kad visų partnerystėčių rengimas ir įgyvendinimas būtų atviras ir skaidrus.

4. Posėdžio sprendimai, kito posėdžio data:

Planuojamas kitas komiteto posėdis – 2020 m. lapkričio mėn.

5. Pasiūlymai dėl tolesnių Lietuvos veiksmų:

Posėdžio pobūdis nereikalavo konkrečių veiksmų šalių narių atžvilgiu, todėl numatoma skleisti informaciją gautą posėdžio metu ir paskatinti suinteresuotus asmenis labiau domėtis vykstančiais procesais ir dalyvauti renginiuose.

6. Pridedama informacija (posėdžio darbotvarkė, išdalyta medžiaga, nuorodos):

Posėdžio darbotvarkė, informacinė medžiaga, prezentacija.

7. Tiesioginis ataskaitos rengėjas (vardas ir pavardė, institucija, pareigos, telefono numeris, elektroninio pašto adresas):

dr. Rolandas Urbonas, Lietuvos energetikos institutas. Direktoriaus pavaduotojas, 8 37 401832;
Rolandas.Urbonas@lei.lt

